

דְּהִיָּא שְׁעָתָא, עֲדֵן רְעוּתָא אֲשֶׁתִּכַּח בְּכִלְהוּ עֲלָמִין,

אור הרשב"י

של הכהן, אין הכהן רשאי לעלות לדוכן, ולא עוד אלא שאינו מוציא את ישראל ידי חובתם. ע"כ. משמע שיש מצוה על ישראל להאזין לברכת כהנים. ואמנם הפרי חדש (סימן קכח סעיף ל') הביא מה שכתב בספר המקצועות, וסיים על זה, ואין לפרסם דברים אלו שאינם מעיקר הדין, והנח להם לישראל, מוטב שיהיו שוגגים ולא יהיו מזידים. ועיין עוד במחזיק ברכה (סימן קכח סק"ו). ע"ש. (ומכל מקום סיום הדברים של ספר המקצועות נתקבלו בשתיקה). ובשו"ת בית אפרים (חלק אורח חיים סימן ו') הביא גם כן דברי ההפלאה (כתובות כד ע"ב) והסכים עמו. וע"ע בשו"ת הלכות קטנות ח"ב (סימן שו). ע"ש. והן אמת כי בחידושי הריטב"א סוכה (לא ע"ב) כתב, ובענין שמצינו שכהן שעלה לדוכן וברך, כשמוציא צבור אחר רשאי לחזור לעלות לדוכן ולברך, ואין בזה משום בל תוסיף, כמו שאמרו בראש השנה (כח ע"ב), ואין לומר שהטעם מפני שעושה כן להוציא את אחרים, שהרי אין חיוב על ישראל להתברך. ע"ש. וכבר העירו בזה במנחת חינוך (מצוה שעח), ובמגן גבורים (סימן קכח סק"ג). אולם בשו"ת דבר אברהם חלק א' (סימן לא) כתב ליישב דברי החרדים הנ"ל, שאף שיש לישראל מצוה להתברך מפי הכהנים, מכל מקום אין עליהן חיוב כלל לחזור אחר ברכת כהנים, מה שאין כן הכהן מיד שאמרו לו לעלות מחוייב לקיים המצוה.

הקדוש פרשת נשא (דף קמז ע"א), שבאותה שעה שהכהנים פורסים כפיהם לברך את ישראל צריך כל העם לשבת באימה ובריאה, כי אותה שעה היא עת רצון, ואין מדת הדין שולמת בעולם. ע"כ. אולם הגאון רבי חיים דניאל פינסו בספר שם חדש (עמוד היראה סימן טו) כתב, שגם הצבור חייב לעמוד על רגליו, שהרי גם בהר גריזים כל העם היה בעמידה, והוא הדין לברכת כהנים שלמדה מברכת הר גריזים שתהיה בעמידה. ולשון הזוהר שצריכים לשבת, לאו דוקא הוא, וכמו שאמרו כיוצא בזה במסכת מגילה (דף כא ע"א) אין ישיבה אלא לשון עכבה, שנאמר ותשבו בקדש ימים רבים. עכת"ד. וכן העלה הגאון רבי יחיא צאלה, אב"ד צנעא תימן, בשו"ת פעולת צדיק חלק ג' (סימן רפא), שגם הצבור צריך לעמוד על רגליו בברכת הכהנים. ושלשון הזוהר הנ"ל לאו דוקא. ע"ש. ויש לחוק סברא זו על פי דברי הגאון בעל ההפלאה בחידושו לכתובות (כד ע"ב) שכשם שמצות עשה על הכהנים לברך את ישראל, כך מצות עשה על ישראל להתברך מפי הכהנים. וכמו שכתב בספר חרדים (פרק ד' אות יח), שכל הצבור עומדים ופניהם כנגד פני הכהנים ובשתיקה, ומכוונים לקבל ברכתם כדבר ה', כי גם הם בכלל המצוה. ע"כ. וסיוע לזה ממה שכתב הראב"ד בפירושו למסכת תמיד (סוף פרק ו'), בשם ספר המקצועות, שאם יש אשה נדה בביתו

וּמִתְבָּרְכַן עֲלָאִין וְתַתָּאִין, וְלִית דִּינָא בְּכַלְהוּ וְהִם צְרִיכִים לִידַע

אור הרשב"י

(סימן קכח ס"ק נא), על פי דברי ספר האשכול הנ"ל. וכן כתב בכף החיים (שם ס"ק צא). וכן פסק בשו"ת משיב הלכה (סימן רכה). ומה שכתב הרה"ג רבי יעקב משה טולידאנו ז"ל, בשו"ת הים הגדול (סימן עב), שמדברי המאירי נראה שהדבר תלוי במנהג, ואין חיוב מן הדין על הצבור לעמוד בעת ברכת כהנים. ע"ש. המעיין ישר יחוו פנימו שלא תלה המאירי הדבר במנהג, אלא רק כשאין שם כהנים לנשיאות כפים, ורק השליח צבור אומר ברכנו בברכה המשולשת בתורה, אבל כשהכהנים נושאים כפיהם, צריך הצבור לעמוד, וכדברי האשכול. וכן מבואר בתרגום שיר השירים (פרק ז' פסוק ח'): זאת קומתך דמתה לתמר, בעידן די פרסי כהניך ידיהון בצלו ומברכין לאחיהון בית ישראל דמיין ארבעת אצבעהון דמתפרשין כלולבי דתמר, וקומתהון כדיקלא, וקהליך קיימין אפיין באפיין כל קבל כהניא. (פירוש, בעת שפורסים הכהנים ידיהם ומברכים לאחיהם בית ישראל, דומים ארבעת אצבעותיהם המובדלות בארבעה אוירים, כארבעת המינים של הלולב ומיניו, והקהל עומדים פנים אל פנים לפני הכהנים). והעיר בזה בניצוצי זוהר (פרשת נשא דף קמז ע"א). ע"ש. ועיין בסוטה (מ ע"א) שבשעה שהכהנים מברכים את ישראל, חייבים להקשיב ולשמוע, ואינם רשאים לומר שום פסוק, שכלום יש עבד שמברכים אותו ואינו

ואם כן אין סתירה לזה מדברי הריטב"א הנ"ל וכו'. ע"ש. ועיין עוד להגאון רבי משה מרדכי אפשטיין בשו"ת לבוש מרדכי (סימן א' אות ד'), שכתב להוכיח כסברת החרדים מדברי התוספות ראש השנה (טז רע"ב). ע"ש. ועיין בשו"ת חתם סופר (חלק אורח חיים סימן כב), ובשירי קרבן נזיר (פרק ז' הלכה א'), ובשו"ת יהודה יעלה אסאד (חלק אורח חיים סימן מו), ובספר קרן אורה (סוטה לט ע"א). ואכמ"ל. ומכיון שיש מצוה גם על ישראל להתברך, נראה שצריכים גם הם לעמוד בברכת כהנים.

וכן מפורש בדברי רבינו אברהם בר יצחק אב"ד נרבונא בספר האשכול (הלכות ברכת כהנים עמוד ל') שכתב, שבשעה שהכהנים נושאים כפיהם צריכים הצבור לעמוד לפניהם באימה ובכבוד ראש, ואסור להסתכל בהם. ע"כ. וכן כתב המאירי מגילה (דף כד ע"ב) וזו לשונו: במסכת סוטה (לח ע"א) התבאר שברכת כהנים צריכה להיות בעמידה, ומכאן נוהגים בספרד להיות כל הצבור עומדים בשעה שהשליח צבור אומר ברכנו בברכה המשולשת בתורה, אף על פי שאין שם כהנים לישא כפיהם, שהרי תפלה זו נתקנה במקום ברכת כהנים. וכן פסק בסידור בית מנוחה (הלכות נשיאות כפים אות לח), והעיר מדברי המאירי. ע"ש. וכן כתב הגאון רבי יצחק פלאג'י בספר יפה ללב (סימן קכח ס"ק כה). וכן כתב המשנה ברורה

שבאותה שעה נמצא שעת רצון בכל העולמות כי אז מאיר א"א הנקרא רצון ועי"כ מתברכים העליונים והתחתונים ואין הדין שולט בכולם כלל. **וְהוּא שְׁעָתָא, דְּאֵתְגַלִּי סְתִימָא עֲתִיקָא דְּעֲתִיקִין בְּזַעִיר אַנְפִּין וְאִשְׁתַּכַּח שְׁלָמָא בְּכָלָא** והוא אותה שעה שמתגלה א"א שהוא העתיק שבעתיקים והוא מאיר בו"א ועי"כ נמצא שלום בכל העולם.

ג' פסוקים של ברכת כהנים שמראים את האמונה השלימה

אָמַר רַבִּי שְׁמַעוֹן, בְּהַנִּי תִלֶּת קְרָאִי (דף קמ"ז ע"ב) **רִישִׁיהוֹן יו"ד יו"ד יו"ד, י"ב בְּרַכְךָ י"א י"ש** אמר רשב"י שבאלו ג'

הפסוקים שיש בברכת כהנים יש להם בתחילת כל פסוק אות יו"ד שהם בפסוקים י' ברכך י'א י"ש. **כִּלְהוֹ לְאַחֲזָא מְהִימְנוּתָא שְׁלִימָא** וכולם באים להראות את האמונה השלימה מאחר שהג' יודי"ן הם בסוד ג' הויו"ת דע"ב שבחזירותי שיש בו ג' יודי"ן

אור הרשב"י

א' (ח' יד), ובדברי הימים ב' (ו' ג'): ויסב המלך את פניו ויברך את כל קהל ישראל וכל קהל ישראל עומד. ובתשובות הגאונים (שערי תשובה סימן עט) כתבו, שזהו כבודו של מלך. והוא הדין לכאן. ועיין תוספות חגיגה (טז ע"א) ובמזמור אבן מגילה (כד ע"ב). ע"ש. לפיכך יש להורות למעשה שכל הצבור צריכים לעמוד בעת שהכהנים מברכים את ישראל. ורק הולה או זקן שאינם יכולים לעמוד על רגליהם, רשאים לישב בשעת ברכת כהנים.

מאזיין? וכן פסק בשלחן ערוך (סימן קכה סעיף כו). וכתב הט"ז שם הטעם כאמור. והרי נאמר ושמו את שמי על בני ישראל ואני אברכם, שהמכוון באמרו ואני אברכם שהקדוש ברוך הוא מברך את ישראל, כדרשת רבי עקיבא בחולין (מט ע"א). (וכן פסק הרמב"ם בהלכות נשיאות כפים פרק טו הלכה ז'). ומכיון שהקדוש ברוך הוא המברך, והכהנים שלוחי דרחמנא, ראוי שגם השומעים יהיו נצבים בעמידה וביראת כבוד, כמו שנאמר במלכים

הלימוד היומי

או שהם כנגד ג' הוי"ות שבאזכור שם שם ס"ג או שהם כנגד ג' הוי"ות שמ"ס ששם הוא שם מ"ה (מק"מ). וְלֹאֲתַבְרַכָּא מֵעַתִּיקָא מֵאֵן דְּאֶצְטְרִיךְ וְעֵי"ב יתברכו מא"א מי שצריך להתברך, דהיינו שהם ישראל (דמשק אליעזר). יו"ד יו"ד יו"ד, לֹאֲתַבְרַכָּא זְעִיר אֲנִפִּין מֵעַתִּיקָא דְכֻלָּא וְעוּד שאלו הג' אותיות י' שהם בסוד א"א וכדלעיל הוא בכדי שיתברך ז"א מהפרצוף העתיק מכולם שהוא א"א. וּבְגִין כֶּךָ יְבָרְכֶךָ יְהוָה לְעֵילָא, וְיִשְׁמְרֶךָ הוּא לְתַתָּא, וְכֵן פְּלִהוּ ומשום כך הברכה שאומרים הכהנים יברך ה' הוא למעלה כלפי ז"א והברכה של וישמרך הוא למטה כלפי ישראל, וכן הוא בשאר כל הפסוקים כי הם כלפי ז"א העליון שע"כ מתברכים ישראל שלמטה (רמ"ק).

החולם חלום רע יאמר בזמן ברכת כהנים רבש"ע אני שלך וחלומותי שלך וְתֵאֲנִי תִנָּא קָמִיהּ דְּרַבִּי שְׁמַעוֹן, הֵאֵי מֵאֵן דְּמְצַעַר בְּחַלְמִיהּ, לִיתִי בְּשַׁעְתָּא דְּכַהֲנֵי פְרָסֵי יְדִיָּהוּ, וְלִימָא רְבוּנוּ שֶׁל עוֹלָם אֲנִי שְׁלָךְ וְחַלּוּמוֹתַי שְׁלָךְ וְכוּ'. אֲמַאי והנה שנה תנא אחד לפני רשב"י שמי שמצטער מחמת שהוא חלם חלום רע או הוא צריך לבוא בשעה שהכהנים נושאים את כפיהם ולאמר רבונו של עולם אני שלך וחלומותי שלך וכו' [קעב] ולמה הוא צריך לומר את זה דוקא בשעת ברכת כהנים. מְשׁוּם

אור הרשב"י

[קעב] כדאיתא בברכות דף נה עמוד ב' האי מאן דהוא חלמא ולא ידע מאי הוא, ליקום קמי כהני בעידנא דפרסי ידיהו, ולימא הכי: רבונו של עולם, אני שלך וחלומותי שלך, חלמתי ואיני יודע מה הוא, בין שחלמתי אני לעצמי ובין שחלמתי לי חבירי ובין שחלמתי על

הלימוד היומי